

FRÅN DET NYA
OCH GAMLA LANDET

—
| **NOVELLER**

AF

HILMA ANGERED-STRANDBERG

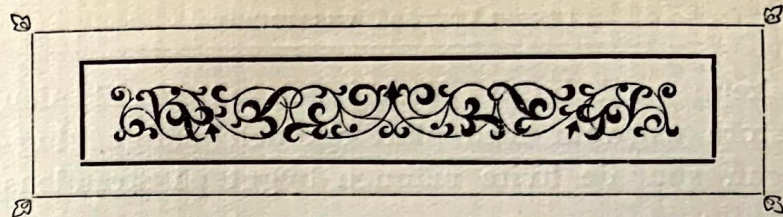

STOCKHOLM

C. & E. GERNANDTS FÖRLAGSAKTIEBOLAG

Stenbelätet på Wisahickon.

En amerikansk legend.

Öfver Delawares oändliga vassfält hvilade ett lätt morgontöcken, redan guldfärgadt af den uppgående solen bakom. Så hög var den sakta vaggande rörsbogen, att fjädern på Röda Örnens hufvud, där han och hans son, Bidande Hjorten, suto i en kanot och fiskade, knapt nådde till toppen däraf.

Men nu släppte Bidande Hjorten snaran och reste sig för att spana efter gryningen.

Han såg dimman småningom sjunka och uppsugas af vasslätten, ur hvilkens sköte tusen och tusentals sjöfoglar flaxade upp. Deras vresiga snatter och klappet af deras vingar fylde rymden, och där de lågt och lättjefullt sväfvade fram breddes ofantliga skuggor öfver det morgonhvita stråfältet. Bakom Jerseylandets flata skifva stack solklotet upp, lågande af röd eld. Men nedåt floden aftäcktes i den klara luften, glittrande som källans vatten, först en flock bruna och röda segel, därpå skrofven af flere

skepp med bukig förstäf och aktern lik den stora wigwam med platt tak och många gluggar, som de hvita männen byggt på strandens kulle.

Bidande Hjortens falkögon iakttogo alltsammans.

— Hur högt står solen på fästet? frågade Örnen, nedhukad öfver kanotens reling.

Sonen svarade icke på frågan.

— Jag ser skepp liknande dem, som förde blekansikten till vår strand, sade han. De sätta ut båtar och ro hitåt.

— Blekansiktet är god vän. De hafva väl gjort en färd ut på det stora vattnet och återvända nu — talade den gamle från djupet, där han knöt samman nätet om sin glänsande fångst.

— Vi skola bjuda dem fisk och tillbyta oss skarpa knifvar och pärlor, genom hvilka man ser träden och himmelen. För den största fisken kan du förära Solros en skön halsring.

— Eller eldvapen — jag längtar efter eldvapen, våra bågar gifva intet ljud, och pilen dödar icke så väl — sade Hjorten, som med stirrande blick följde den främmande farkostens rörelser.

Röda Örnen skakade sitt hufvud.

— Eldvapnet är ondt, det varnar fienden

och skrämmer faglarna till flykt. Bågens pil susar skönt likt vinden och träffar snabbt som himlaljuset.

Sägande detta reste äfven han sig till sin fulla höjd. Men i detsamma smälde ett skott, och den gamle föll framåt mot vassen, som böjdes för hans tyngd. Med ett utdraget, dämpadt tjut slog Bidande Hjorten armarna om honom och kastade sig med sin börda till botten af kanoten, som i nästa sekund gled in i den täta säfven och likt en rädd ål slingrade ett stycke upp för floden. Först nedom skogsbrynet bortom kullen sköt den i land. Indianen tog sin döde fader på ryggen och smög uppåt skogen. Lutad, stark och vig som en panter ilade han stigen fram genom blommande gräs, men under hans sänkta panna stodo ögonen fulla af ett hårdt ljus och näsborrarna drogos skarpt samman för att åter hastigt vidgas.

Då han nalkades rödskindens läger kommo män och kvinnor till hans möte, de hade hört eldvapnet smälla från floden, och när de varnade hvem Bidande Hjorten bar på sin rygg, upphäufde kvinnorna långa, entoniga klagorop och sletto sitt hår och männen hämtade från barktälten sina mantlar, i hvilka de med stor värdighet svepte sig, men stammens medicinman

skyndade fram, vände ut och in på ögonen och ropade, lyftande sina armar mot löfträdens yfviga kronor:

— Hvad spådde jag eder, när stormen tre gånger släckte elden, där de heliga örterna sjödo i grytan! Den store Anden varnar för en fara och ve eder, om I icke lyssnen till rösten, som aldrig bedrager.

Ingen gaf honom svar, blott hundarna tjöto långdraget. Stela och orörliga blickade männen mot jorden, medan kvinnorna under fortsatt klagan uppsamlade ved, som de buro ett stycke bort och staplade upp till ett läger, på hvilket den döde lades.

När detta var gjordt, lyfte männen sina ögon i jämnhöjd med trädens grenar, och den äldste yttrade afmätt:

— Tala, min son.

Bidande Hjorten hade fattat sin båge, nu spände han den och lade ögat till rännan, sikande nedåt mot floddalens kulle, där det grusfyllda pålvärnet kring de hvitas fyrkantiga wigwam lyste i solglans genom kastanjernas löfverk.

— Blekansiktet är falskt och fiende till vårt folk — sade han — jag vill hämnas min fader, de sköto på honom, den välvillige, som

intet ondt anade, låt oss öfverfalla deras wigwam och rispa deras inälfvor med giftiga pilar.

Detta var så nytt, att tid fordrades till att förstå det. Listiga och spörjande korsade mennens blickar hvarandra. Städse hade blekansiktet visat sig som deras vän, frikostigt hade det bytt glaspärlor och huggvapen mot djurskinn och skogsvillebråd, och fredligt hade man delat rätten till fiskevatten. Så hade det fortgått länge.

— Hör hvad den store Anden talar — ropade åter medicinmannen. — Han säger: fly uppåt de höga bergen och de djupa skogarna, där örterna växa tätt som moskitos och villebrådet förökadt sig ostördt i tusen mansåldrar och där den store Anden trifyes i tystnads dunkel. Fly dit, där vårt folk kan lefva lyckligt och sällt.

Bidande Hjorten, som full af harm och hån lyssnat till den föraktades tal, beredde sig att svara, då luften ånyo genljöd af eldkulornas dofva knallar. Männen skyndade bort till skogens bryn. Med häpnad varseblefvo de stranden fyllas af främmande folk, som närmade sig de hvites wigwam och besköto pålverket, tills detta vacklade och sten och grus yrde i luften. Men när turen kom till wigwamens hvita mu-

rar, hördes ett skärande skri, portarna sprungo upp, och ut strömmade män, kviinnor och barn. Några föllo på knä och sträckte armarna mot den hvitglödande himmelen, andra störtade ned till båtarna och försvunno i vassen eller flydde norrut öfver fälten.

Indianerna ryggade obeslutsamt tillbaka.

— De hvita bekriga de hvita, sade någon betänksamt.

En man sågs komma springande stigen uppåt. Hans svarta klädnad fladdrade för vinden, rundt halsen stod ett hvitt vippande tyg ut likt strålar från solen, och hans händer, höjda öfver det gulhåriga hufvudet, tecknade åt dem.

Det var de hvites medicinman, han som helade sår och en afton från stranden talat ut till dem på floden om blekansiktets store Ande.

— Fly — flämtade mannen — holländarne hafva eröfrat Kristineborg, de skola nedskjuta eder liksom de dödat svenske män.

I ett ögonblick förvandlades stammens hållning. Kvicka, glidande och smidiga som ormar rörde sig männen mellan de skymmande träden, och efter en kort rådplägning beslöts, att man skulle draga bort till de höga bärgen, klädda af evigt grön skog. Skyndsamt lossade kvinnorna hyddornas stockar och kastade dem på

låga fordon, förspända med hundar. Och medan ännu segerskränet från dalen fylde den doftande morgonluften och ekade mellan lundens snår, bröto rödsकिनnen upp, ledde dragarna ljudlöst skogsstigen fram och kommo ut på de obanade fälten i väster. Här följdes den buktande Shougkillflodens strand i stigning mot flodens aflägsna källor.

Endast Bidande Hjorten hade bibehållit sin stolta, hånande uppsyn. Hans röst var för ung, att någon skulle lyssnat därtill, men hans sinne sjöd af bittert trots. Och oberörd af den vilda brådskan gick han långsamt utom lägret och stälde sig med korslagda armar tätt vid dödslägret. Döda voro äfven hans moder och broder och nu skulle himlens foglar hacka sönder hans faders anlete, utan att ende sonen finge sända pilen i banemannens hjärta.

Hvarför kunde han icke stanna här allena? Om dagarna ville han dölja sig bland skogens hemlighetsfulla snår och om nätterna smyga ned i dalen för att skicka pilar, doppade i ormaetter, in genom den hvita wigwams gluggar.

Redan hördes hundarna kring Röda Örnens öfvergifna tält gläfsa oroligt. I skogen blef stilla. Men i stillheten steg segerjublet lik en våg, som växte i höjden med solen och blandade

Från det nya och gamla landet.

sitt skum med bladens och örternas rusande ångor och med biens och myggornas söfvande sång.

Bidande Hjorten erfor i bröstet ett underligt kval, som sved likt såret af en pil, men hans håg brände af lust till dåd.

Då prasslade det hastigt i grenväcket och en flicka nalkades ljudlöst och stannade med sänkt hufvud och korslagda armar framför honom.

— Hvarför dröjer Bidande Hjorten? hviskade hon med en röst, len som sommarvinden.

Hennes hår svallade om midjan och hennes ögon glittrade oroligt likt flodvågen. Dotter af en besegrad stam hade Solros vuxit upp i Röda Örnens hydda och skulle snart gifvas hans son till hustru. Ynglingen trädde till henne som hjorten trängtar till källans vatten.

Nu blickade han dock mörkt.

Åter talade hon:

— Jag har allt redo och skall tjäna dig under vägen.

— Bidande Hjorten stannar vid sin faders sida, kom svaret kort.

— Blekansiktets eldvapen skall döda dig liksom det dödade honom — fly.

— Bidande Hjorten fruktar icke eldkulor — han vill se de hvita hundarnas blod.

Då förde Solros hastigt sina händer samman

i nacken under det långa håret, slöt ögonen och böjde sig tillbaka, så att den unga barmen framhäfdes skönt.

— Ve ve — susade det klagande — Solros lämnar icke sin älskade, och en dag när Bidande Hjorten jagar efter villebråd, skall blekansiktet genomströfva lunden och föra henne till sin stora wigwam och taga henne till hustru.

Med ett språng, vigt som vilddjurets, grep ynglingen om hennes arm. I hans bröst kändes ånyo den skarpa svedan.

— Kom, hväste han, och hans näsborrar flämtade, spänn hundarna för skacklorna.

Men Solros gled ur hans hand, och hennes ögon dansade under de sänkta ögonlocken.

Solen lågade rätt öfver den hvita floden, krigarnas segerdruckna larm mattades och i allt trängre kretsar närmade sig roffoglarna Röda Örnens döda kropp. Där Bidande Hjorten ledde hundarna genom dungen, hörde han ljudet af dära vällustiga skrin.

Framför banade Solros väg, lyssnande spändt efter ormens skallra. Hennes mörka, smidiga lemmar glänste mellan löfven, med starka händer söderslet hon snårens giftiga lianer och nedbröt grenar.

Under tystnad nådde de fältens manshöga

gräs, slaget till jorden af flyktingarnas tältstoc-
kar, de bestego kullar, lockande i fjärran mjuka
och blå som hafsvågor och hunno slutligen till
Shougkillfloden.

Alltjämt tigande och med sänkt blick va-
dade Bidande Hjorten i kärestans spår genom
strandstogens säf, och hans djurskinnsklädda
fötter trampade hårdt dess bleka blomster. Uppåt,
ständigt uppåt bar vägen, allt starkare förnams
dånet från fallen, rymden mörknade och ljuset
dog bort. Luften kändes kylig som vinterrägn
och stänk från forsen vätte redan hans panna.

Plötsligt stannade Solros och ropade lustigt
genom bruset:

— Aldrig mer ser Bidande Hjorten den
heta slätten, nu svänger floden in mot de svala
skogarna.

Ynglingen såg upp. Höga träd med udd-
hvassa barr skymde solen. Långsamt släppte
han hundarnas grimma och gick fram på klip-
pan, där Solros stod pekande ned mot den krökta
flodarmen, hur den försvann långt inne i furor-
nas dunkla natt. Öfver vågdönet ljud örnens
mäktiga vingslag och i djupet gnistrade skum-
virfveln svart.

Bidande Hjorten korsade armarna på brö-
stet och vände sitt anlete mot öster.

Därnere, trampade under foten af krönets
taggiga vidunder, bredde sig oändligt de afton-
lysta fälten, prunkande blå och röda likt kvin-
nornas brokiga väfnader och höljda af lätta
dimmor, vinkande som luftiga väsen. Och i
fjärran glänste Delawares guldklara flod.

Tiden förrann. På fälten kröp ljuset ihop
och blef till kallt dunkel. Men Bidande Hjorten
rörde sig icke.

Skyggt kom Solros närmare.

— Hundarna frysa och mörkret är här,
sade hon.

Men intet svar hördes. Blott örnens skri-
skar genom fallets dunkande sorl.

Det var som om den älskades tankar i en
mörk ström af eld nått flickan.

Hon lade plötsligt händerna på hans axlar.
Med sin kropp skymde hon dalen för hans åsyn.

— Skogen är full af villebråd och många-
handa nya rötter, sade hon och skalf.

Ynglingen hade sänkt sin blick till marken.

— Bidande Hjorten älskar mer att snärja
den sprattlande fisken.

— Att slåss med björnen och den vilda
galten — att fånga örnens ungar och fälla den
snabbt ilande hjorten — sådant lockar män.

— I skogen är trångt att andas, där slock-

nar solen och ufven skriar. Dalen är full af gyllene ljus, där skådar ögat fjärran och pilen siktar ofvan molnen.

— I granarnas skygd står wigwam trygg. Jag skall täcka Bidande Hjortens hydda med ljufliga väfnader och mjuka ludar, svalt skall där vara om sommaren och torrt om vintern, af mångahanda örter vill jag bereda en kostelig rätt, och oset af det läckra fläsket skall fröjda din själ.

— Dalens blomster är kostligare än kvinnors händers värk.

— Solros tal skall vara som honung, och hennes barm ger lifvet.

— Jag vill eröfra skepp och fara ut på det stora vattnet, eldvapen vill jag äga och allehanda främmande ting.

— I skogarna bor den store Anden — han kallar.

— Min faders ande dväljes under den blå himmelen, vid den vasskrönta floden.

Deras röster hade stigit och fallit entonigt som flodens sång, men deras blickar borrhade sig allt mer sällsamt glödaande in uti hvarandra.

Långsamt gled flickans händer ned och med bortvänd blick hviskade hon:

— Nu lämnar Bidande Hjorten Solros att blifva en annans hustru.

Då utstötte ynglingen ett ljud likt det sårade djurets läte. Han lyfte henne plötsligt i sina armar och ropade:

— Försåtligt är kvinnans lock och lågt hennes sinne. Bidande Hjortens håg står till sol och vind, *han vill eröfra åter sin faders land.*

För hans ögon lyser ett dåd, rött af blod. Han springer ut på brauten och slungar utan besinning den unga kvinnan i floden, där hennes vilda skri slukas af forsens larm.

Frigjord vänder han sig om. Han flämtar och hans ögon glöda af hat och lust. Hotande och stark som vårfloden står han färdig att störta ned i dalen...

* * *

Men se — foten i språng stelnar i kramp-sot, munnen som öppnats till rop, kan icke mer slutas, ögonen häftas i fjärrsyn. Och långsamt hårdnar hans kropp till ett beläte af sten:

Ve, ve, aldrig når han sin dal, aldrig rinner hämdens dag. —

Men under klippans stup växer fram ur

den skummande floden en underbar ö. Och på
ön skjuter upp en härlig sykomor, hvilken
lummiga grenar sträckas i evig längtan mot
det bortvända stenansiktet på Wisahickons dy-
stra tinne.

À quarante ans.